

Toeval bestaat niet Tim Boyd

Tim Boyd is International President van de Theosophical Society Adyar.

Hij publiceert in *The Theosophist* en in *Quest Magazine*. Dit artikel verscheen onder de titel *The Clarity of Coincidence*.

Een van de steeds terugkerende ervaringen van mensen die een Bijna Dood Ervaring (BDE), of Nabij de Dood Ervaring, hebben gehad, is de terugblik op het leven waarbij in één of andere vorm de belangrijke daden en patronen van een leven worden verduidelijkt. In de terugblik is het vaak zo dat wat in iemands gewone leven zonder betekenis of onbeduidend leek, als uiterst belangrijk naar voren komt. Vaak vindt dit overzicht van gebeurtenissen van een heel leven plaats in een paar seconden 'werkelijke tijd'. Het duidelijke na-effect van deze ervaring is meestal een gevoel van doelgerichtheid en richting.

Deze buitengewone capaciteit om een blik of visie te hebben die het geheel overziet en dit onfeilbaar belicht, met het licht van een holistisch begrip, is een uitdrukking van de spirituele intuïtie – in theosofische terminologie *buddhi*. Terwijl deze verreikende en verhelderende intuïtie voor ons een eeuwig aanwezig potentieel vormt, lijkt zij in ons gewone leven ontoegankelijk of, op zijn best, sporadisch aanwezig.

Het drama en de intense helderheid van de BDE zal stellig niet de norm voor velen van ons zijn, maar onze toegang tot intuïtief inzicht is misschien wel algemener dan we erkennen. Het sluipt op een speciale manier en op onverwachte momenten binnen. Vaak hebben mensen toegang tot dit deel van zichzelf in ogenblikken van dankbaarheid, concentratie of bewondering – herfstkleuren, een zonsondergang, het kijken naar de eerste stapjes van een baby. Het kan ook optreden tijdens momenten van crisis of zelfs wanhoop, in tijden dat we even stoppen met het herhalen van ons lijstje van zorgen, wensen en frustraties, waardoor de ons verblindende beperkingen van ons egocentrisme even verdwijnen. Wat in deze momenten wordt ontsluit is een zeer zuiver inzicht – een dimensie van het verlichte denken, de verlichte mind (*manas taijasi* *) – een inherente eigenschap van de geest die weet zonder te weten waarom, niet gehin-

derd door het rumoer en de activiteit van onze gebruikelijke persoonlijke emoties en gedachten.

Als we nauwkeurig kijken, kunnen we soms een mysterieus patroon in onze levens gewaar worden. Intuïties, het samenvallen van gebeurtenissen, ingevingen - de vele aspecten van de fluisteringen van het innerlijke zelf - lijken ons leven te kleuren, een web van connecties met een groter leven openbarend.

Onlangs zat ik te denken aan een periode waarin de werking van deze onbewuste kennis mijn eigen leven, subtiel maar grondig, beroerde. Op de relatief jonge leeftijd van negentien op college bewoog ik mij, evenals de meeste van mijn vrienden, struikelend door het leven met een rugzak vol uiteenlopende ervaringen en trachtend dingen te begrijpen. Spiritualiteit en bewustzijn bevonden zich buiten mijn gezichtsveld. Ik kan met een gerust hart zeggen dat ik paste in het stereotype van de sukkelige tiener die dacht veel te weten en zich tegelijkertijd verloren voelde. Met de kennis van nu is het eenvoudig om tekenen van een innerlijke beweging te zien en een serie 'toevalligheden' die mij voorbereidde op wat voor mij lag.

De eerste stap in de serie toevalligheden vond plaats op het moment dat een vriend mij bij een busstation afzette om naar college terug te keren. In een terloops gesprek bracht hij vasten te berde. Hij wist er niets van af en ik nog minder. Ik geloof dat hij daarover iets had gezien op de televisie. Toen ik terugkwam op school werd ik op de campus het gesprek van de dag toen ik een hele week tijdens de maaltijden in de kantine mijn dienblad vulde met vier of vijf glazen vruchtensap en niets anders. In de bus terug naar school had ik de vaste overtuiging gekregen dat ik wilde proberen te vasten en in mijn gedachten leek een weeklang vasten een redelijke tijd.

Er bestaat een gezegde dat 'God toeziet op baby's en dwazen'. Als ik terugkijk op mijn vastenperiode, kan ik getuigen van de waarheid hiervan. Tijdens de week van mijn eerste vastenperiode ging ik door met intensief sporten, en deed ik zelfs mee aan een basketbaltoernooi. Toen ik mijn vasten brak, was dat met een stapel bosbessenpannenkoeken met Tante Jemima siroop: duidelijk de daden van een gek. Opmerkelijk genoeg ervaarde ik tijdens mijn vasten, ondanks mijn slechte conditie, perioden van helderheid en mentale focus die mij lieten weten dat deze manier van doen iets met mij deed. Later zou ik een stapel literatuur ontdekken die nader inging op zowel de gezondheidseffecten als de spirituele dimensies van vasten.

Kort na mijn vastenperiode besloot ik vegetariër te worden, niet om gezondheidsredenen of vanwege de wreedheden die samenhangen met het eten van vlees. Ik kende niemand en had nooit iemand gekend die daad-

werkelijk vegetarisch leefde. In de tijd dat ik de beslissing nam, werd ik daartoe niet gedreven door duidelijke logica of basiskennis. Het was gewoon iets dat ik voor mijn gevoel moest doen. En wederom stuitte ik later op feiten die mijn bevindingen onderschreven.

Ik herinner mij dat mijn kamergenoot en ik tijdens één van die nachtelijke gesprekken waar studenten bekend om staan, elkaar verhalen vertelden over de fascinerende, hippe en fantastische dingen die we dachten te doen, daarbij concluderend dat we het helemaal voor elkaar hadden. Het enige wat we, naar onze inschatting, misten was richting! We lachten beiden om de tegenstrijdigheid van ons gesnoef en de duidelijke constatering dat we eigenlijk de weg kwijt waren. Hoewel deze uitwisseling had kunnen uitlopen op wederom slechts een nutteloos gesprek tussen studenten, voelde ik bij het uitspreken van die woorden dat een diep verlangen zijn weg naar de oppervlakte had gevonden. Wat kon ik daarmee doen? Ik had niet het flauwste idee, maar de erkenning van de behoefte drukte op een ongemakkelijke manier op mij. Het is één ding om de weg kwijt te zijn en het niet te beseffen – om heerlijk onwetend te zijn; maar het is heel anders als je *weet*.

Twee maanden later reisde ik tijdens de voorjaarsvakantie vanuit New York City naar Chicago, toen ik, bij wat later een uiterst toevallige samenloop van omstandigheden kan worden genoemd, een man ontmoette waarvan ik het bestaan niet kende, maar die de volgende dertien jaar een rol zou vervullen die ik voordien niet kende, namelijk die van spiritueel leraar.

De term *goddelijke ontevredenheid* of *goddelijk onbehagen* wordt gebruikt om het tussenstadium te beschrijven van 'weten' dat er meer is, maar toch het gevoel hebben ervan afgescheiden te zijn. In de terminologie van het boeddhisme worden we ons bewust van het feit dat het gewone leven 'geen voldoening schenkt' – niet in staat is aan de nieuw gevoelde diepere behoefte tegemoet te komen – en dat alleen een radicale verandering van onze kijk op en benadering van het leven ons kan helpen. Eén van de problemen van bewustwording is dat als je eenmaal iets weet, je niet opnieuw onwetend kunt worden. Zeker, velen van ons ontwikkelen passende mechanismes om te trachten de noodzakelijke veranderingen die een opbloeiende bewustwording veroorzaakt, te ontkennen of uit te stellen. Een vaak toegepaste strategie is drukke bezigheden ontwikkelen. We werpen ons in talrijke activiteiten – familie, baan, gemeenschapsleven, sociale verplichtingen – en overtuigen onszelf dat we echt geen tijd hebben voor innerlijk werk, dat we ons er later, als we minder druk zijn, toe zullen zetten. Uiteindelijk is de intense inspanning die nodig is om het onbehagen te maskeren, zinloos. Op stille en onverwachte momenten steekt het de kop weer op.

Francis Thompson's gedicht *De Hond van de Hemel (The Hound of Heaven)* beschrijft de poging om te ontsnappen aan de achtervolgende goddelijkheid (gesymboliseerd door de jachthond):

Ik ontvluchtte Hem gedurende de nachten en de dagen;

Ik ontvluchtte Hem in de loop der jaren;

*Ik ontvluchtte Hem in het labyrint van mijn eigen geest
en in de mist van tranen die ik voor Hem verborg.*

Het resultaat van de inspanning wordt ook in verschillende regels van het gedicht beschreven:

Alle dingen misleiden hem, die Mij misleidt.

Niets beschermt hem, die Mij niet beschermt.

Niets stelt hem tevreden, dat Mij niet tevreden stelt.

De meesten van ons besteden veel energie in een poging om onbehagen te vermijden. Als we eerlijk ten opzichte van ons zelf zouden zijn, zouden we kunnen erkennen dat de tijden waarin we onze grootste innerlijke groei ervoeren, vaak tijden waren van groot onbehagen, gekenmerkt door een crisis, onzekerheid, zelfs wanhoop. Deze perioden in ons leven lijken een uitnodiging voor onverwachte realisaties. Als de snelle oplossing en het veelgebruikte antwoord tekort schieten, vinden we ons teruggeworpen op diepere bronnen. In dergelijke perioden vragen sommige mensen niet alleen om een antwoord, maar nemen de ongebruikelijke stap om ook naar een antwoord te luisteren. In deze deemoedige situatie waarin de capaciteit van het denken, de mind, om kant- en klare antwoorden te geven is uitgeput, luisteren we aandachtig naar de uitingen van 'het kleine stemmetje' van de intuïtie. De soefi-mysticus Jalaluddin Rumi zei over deze toestand: *Iedere behoefte brengt voort wat nodig is. Niets hebben brengt proviand voort.* Deze proviand komt dikwijls via omwegen en op onverwachte manieren.

Tijden van nood, of van 'niets hebben', vergemakkelijken het ontstaan van een open en intense aandacht. De grote leraren en mystici suggereren dat dit meer is dan een spoedoplossing. Het kan een manier van leven zijn, even betrouwbaar als de zonsopgang. De meesten van ons zullen dit proces van jezelf leeg maken beangstigend vinden. We zijn niet op zoek naar gevoelens van onbehagen of onzekerheid. Maar om de woorden van een Chinees gezegde aan te halen: *Onzeker zijn is onbehaaglijk, maar zeker zijn is lachwekkend.* Er bestaat een hoger plan van mogelijkheden dat zich stap voor stap openbaart in al die momenten van het leven die onbeduidend, aards of toevallig kunnen lijken. Laten we proberen onzekerheid met een oplettende geest te omarmen, geduldig wachtend op het begrip dat moet komen.

* '*tajjasi*' betekent volgens de *Ganeshha* 'doorstraald'. '*Tajjasi manas*' is een denkvermogen dat straalt door het licht van buddhi (hogere intuïtie, zuivere rede).

Uit: Quest Magazine, voorjaar 2012

Vertaling: S.C.